

PUO

**KA LETONA OFISING EA TONAKHOLO,
MOHLOMPHEHI DR MOTLOHELOA PHOOKO**

**PULONG EA MOLAO EA 'MOKA OA
SELEKANE LITABENG
TSA HIV LE AIDS**

**CONVENTION CENTRE
14 PHEREKHONG 2010**

- ❖ **MOTLOTLEHI HLOOHO EA NAHA**
- ❖ **MOHLOMPHEHI TONA-KHOLO**
- ❖ **BAHLOMPHEHI BAEMELI BA LINAHA LE MEKHATLO EA MACHABA BA TENG KOANO**
- ❖ **BAHLOMPHEHI BABUSI BA LITEREKE**
- ❖ **BANGOLI BA MAKHOTLA A LITEREKE**
- ❖ **BAHLANKA BA BAHOLO BA 'MUSO, BAEMELI BA LIKHOEBO LE MEKHATLO E IKEMETSENG BA TENG KOANO**
- ❖ **LITHO TSA LITSI TSA LIPHATLALATSO TSA LITABA**
- ❖ **BO 'M'E LE BO NTATE**

Kea le lumelisa letsatsing lena la kajeno 'me hoa lokela hore ke le lakaletse bohle mahlohonolo a selemo se secha haele mona re iphumana re kopana selemo sena sa 2020 se sa tsoa qala. Kea tšepa bohle re ile ra keteka le ho phomola hantle re bolokehile 'me re khutla re tsohile molota ho tla hlanaka e mahlo mafubelu khahlanong le HIV le AIDS. Ke motlotlo ke hona hore ebe ke memetsoe ho tla bula 'moka ona oa HIV le AIDS ka molao. Le ha e le qalong ea selemo tjena, ntlheng ea tšebetso re ea re habile mafelo a selemo sa lichelete sa 2009/2010. Re kopane koano ke

hona ho tla lekola tšebetso ea rona ea kotara e fetileng; ho bona hore na likheo li kae, le hore re lokela ho tiisa hokae.

Re kopane mona re le mafapha ohle a nkang karolo litabeng tsa HIV le AIDS. 'Moka oa mofuta ona o bohlokoa ho rona hobane o re fa monyetla oa ho tla tšohla khatelo-pele tšebetsong ena ea toantšo ea HIV le AIDS, ho hetla morao, le ho lekola tšebetso ea rona re ipapisitse le meralo eo re e entseng. Re elelloe hore ho bohlokoa haholo hore meralo ea rona re le ba nkang karolo toantšong ea HIV le AIDS e ipapise le moralo le leano la naha. Le tla hopola hore re ile ra kena tšebetsong ea ho hlahloba bocha moralo oa rona oa naha oa HIV le AIDS oa 2006-2011 (National Strategic Plan 2006-2011), 'me tokomane eo ke elellisoa hore joale e teng e ea fumaneha. Ha re e sebeliseng hle e tle e tsebe ho tsoela Basotho molemo, etsoe le sa e etsetsoa, le bile karolo ea ho e manolla le ho tlatsa likheo tsa eona.

MOTSAMAISI OA LIPUISANO

Re sa tsoa etsa sehopotso sa letsatsi la machaba la AIDS ka la 01 Tšitoe selemong sena se felang. Ba neng ba le moo Thaba-Tseka, le ba ileng ba memela kamorao lipuo tsa letsatsi leo; ba

utloile kamoo Tona-kholo a tšoenyehileng ke boemo ba litaba malebana le HIV le AIDS; haholo-holo litabeng tsa boitšoaro. Tona-kholo o bontšitse hore Lesotho mona ho thoe taba ea mek'hanthufa le mechaufa e mengata e nkoa e le moetlo 'me ha re ea ikemisetsa ho e tlohela, ke ka hona sekhahla sa tšoaetso se leng holimo hakaana. O ile a re o nka taba eo e le tlhapa ho sechaba sa Basotho. Ruri taba ea mechaufa ha se moetlo; empa ke tloaelo. 'Me tloaelo eo ke eona e qetang sechaba. Taba ena re se ke ra e nka hanyane Bo 'M'e le Bo Ntate, hobane tloaelo ena e anetse sechabeng ka kakaretso, le ho lona ba ka mona, ba tšepetsoeng ho khothaletsa ba bang ho fetola boitšoaro.

Re le ba nkang karolo ntoeng khahlanong le lefu lena, ha re lekeng maoa a sebetsang litabeng tsa phetolo ea boitšoaro, re sa itšihe morao; ha se bothata ba ba bang, ke bothata ba rona kaofela. Tokomane e teng e tataisang litaba tsa phetolo ea boitšoaro (Behaviour Change Communication Strategy). Ha e sebelisoeng Bo 'M'e le Bo Ntate hobane ho bonahetse hore mokhoa o moholo o setseng oa phetiso ea tšoaetso ke ka thobalano.

Re na le bonnete ba hore boholo ba Basotho bo se bo ena le tsebo e batsi ka hore HIV le AIDS ke eng, e tšoaetsana joang le

hore e ka thibelo joang. Feela sek'hahla sa tšoaetso se ntse se le holimo. Hona ho bolela hore ho na le moo re ntseng re sa nepe. Re lokela ho tebisa maikutlo haholo hore na ke eng e lokelang ho fetoha kahare ho sechaba sa Basotho hore re fihlele katleho toantšong ea lefu lena.

Re lokela ho ipotsa hore na meralong ea rona re kenyeletsa ka ho teba taba ea phetolo ea boitšoarō ho le hokae. Re ka tiisa HIV le AIDS tlas'a taolo ha re ka thibela tšoaetso tse ncha. Le ha ho le joalo, ho tsepamisa maikutlo litabeng tsa thibelo ha ho bolele hore joale re khoehlise litabeng tsa kalafo, tšehetso le tlhokomelo ea bakuli ba HIV le AIDS 'moho le ho thusa lihlopha tsa sechaba tse tlokotsing. Ho bonahetse hore tlhokomelo ea malapeng e bohlokoa haholo ho batho ba seng ba kula etsoe litsi tsa bophelo li haelloa ho fihlela bakuli bohle. Ha re 'ne re thoholetseng le ho tšehetsa basali le banna ba etsang mosebetsi ona o boima oa boithaopo. Tšebetso e ea bonahala holim'a lihlopha tse tlokotsing joaloka bana ba likhutsana le ba tlokotsing, batšoarua, bana le basali le batho ba phelang le tšoaetso. Re lokela ho tiisa haholo hore ba anngoeng le ba amehileng ke lefu lena ba 'ne ba ikutloe ba ntse ba amohelehile e le batho sechabeng.

BO M'E LE BO NTATE

Ke ešelletsoe hore lethathamong la litlaleho tse tla fanoa kajeno ho na le mekhatlo e 'maloa e sebetsanang le toantšo ea HIV le AIDS. Hona hoa khothatsa e le hore re be leseling la hore ho ntse ho etsahalang mafapheng ka ho fapana. Litlaleho tsena li bohlokoa, 'me re li hloka ho tsoa mafapheng kaofela, ka nako eo ho lumellanoeng hore li fanoe, esere ra iphumana lipalo-palo tseo re ntseng re fana ka tsona le boemo ba lefu lena eba ke tse sa nepahalang.

MOTSAMAISI OA LIPUISANO

Ke ka khokahanyo e nepahetseng ea mesebetsi ea rona bohle re ka tsebang ho bona tema ea tseo re ntseng re li etsa le ho fihlela lihlohloho tseo re ipehetseng tsona re le naha. Re le bafani ba litšebeletso, re ke re ikopanyeng ka mekhahlelo ea rona e fapaneng, ho tsebahale hore na mang o ntse a etsa eng. Ha feela re ntse re etsa tšebetso feela li qalikane e le likatleho tse nyane tse arohaneng, re ke ke ra fihlela katleho e hlokahalang hore re tlise sek'hahla sa tšoaetso tlas'a taolo.

Ke lakatsa ho isa liteboho tsa naha ea Lesotho ho metsoalle ea Lesotho tsoelo-peleng, ka tšehetso ea lichelete le litsebo tseo ba re thusang ka tsona khahlanong le lefu lena la HIV le AIDS 'me re tšepa hore tšehetso ena e tla lula e le teng ho fihlela re fentse ntoa ena.

Baheso, ha re sebetseng ka thata ho thibela litšoaetso tse ncha, 'me re tlise lefu lena tlas'a taolo. Ntumelleng ka mantsoe ana a makhutšoane ho phatlalatsa 'moka ona oa kajeno oa HIV le AIDS o butsoe ka molao.

KHOTSO!!! PULA!!! NALA!!!